

Offentligt ansatte betaler dobbelt så meget til livsvarige pensioner som privat ansatte

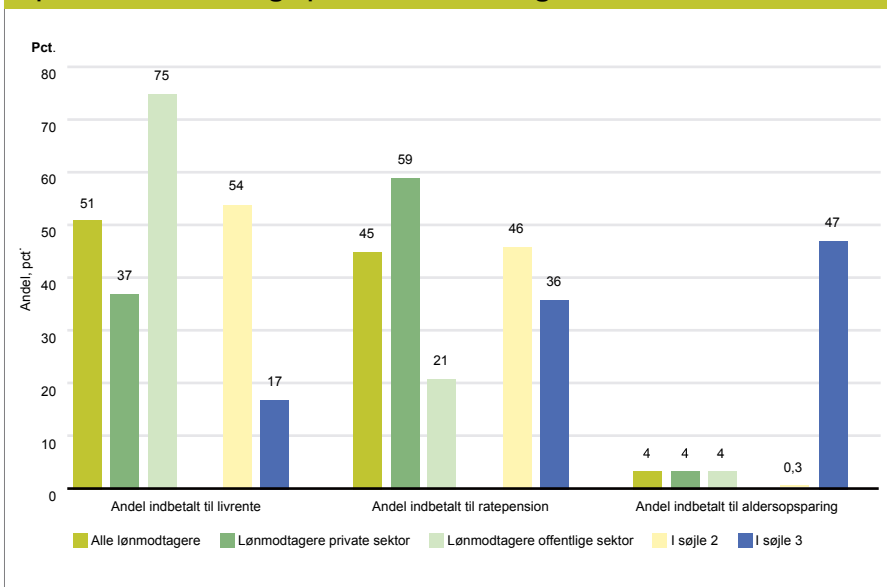
Vi lever længere og længere, og derfor har der været et ønske fra politisk hold og seneste fra Penge- og Pensionspanelet om, at en større andel af pensionsindbetalingerne går til en livsvarig pension. I denne analyse har vi derfor undersøgt, hvor stor en andel af indbetalingerne, der går til en livsvarig pension i hhv. den offentlige og private sektor. Af analysen fremgår det, at ansatte i den offentlige sektor i 2017 i gennemsnit indbetalte 75 pct. af deres indbetalinger til en livrente, mens ansatte i den private sektor indbetalte 37 pct.

Forskellen mellem sektorerne ses også på andelen, der indbetales til ratepensioner – bare med omvendt fortegn. Ansatte i den offentlige sektor indbetalte 21 pct. af deres pension til ratepensioner, mens det gjaldt 59 pct. af indbetalingerne i den private sektor. Det viser en ny analyse fra ATP.

Analysen har set på, hvor stor en andel af individets samlede indbetalinger til arbejdsmarkedspensioner og individuelle ordninger, der blev indbetalt til en livsvarig pension blandt 18-64-årige primære lønmodtagere i 2017. Blandt de 18-64-årige blev der i gennemsnit indbetalt 51 pct. til en livsvarig pension, 45 pct. til en ratepension og 4 pct. til en aldersopsparing – se figur 1.

I figuren er andelen, der indbetales til en

Figur 1 - Pensionsindbetalinger opdelt på sektor, søjler og produkt – 18-64-årige primære lønmodtagere i 2017

Note: I opgørelsen indgår kun primære lønmodtagere med en årlig lønindkomst på mere end 25.000 kr., som indbetalte til en arbejdsmarkedspension (søjle 2 (inkl. beregnede tjenestemandsbidrag)) og/eller en individuel ordning (søjle 3). Indbetalinger til ATP Livslang Pension indgår ikke, da alle lønmodtagere bidrager til ATP. Indbetalinger til alderspension er i opgørelsen blevet bruttoficeret med en bundskat på 38 pct.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger, ATP 2020.

livrente, også blevet opgjort for hhv. offentligt- og privatansatte, og der kan man se, at der er en stor forskel. I den offentlige sektor blev der i gennemsnit indbetalt 75 pct. til en livrente, mens det tilsvarende tal i den private sektor var 37 pct.

Frivillighed har betydning for valg af produkt

Der er også stor forskel på, hvor stor en

andel af indbetalingerne, der går til en livsvarig pensionsordning i hhv. en arbejdsmarkedspension (søjle 2) og en individuel pensionsopsparing (søjle 3). I arbejdsmarkedspensionerne udgjorde indbetalingerne til en livsvarig pension 54 pct. af de samlede indbetalinger til en arbejdsmarkedspension i 2017, mens den tilsvarende andel i en individuel pensionsordning udgjorde 17 pct. En naturlig for-

klaring på den store forskel er, at man i arbejdsmarkedspensionerne typisk ikke har så meget valgfrihed med hensyn til hvilket produkt man ønsker, mens man i de individuelle ordninger selv kan vælge.

Ifølge ATP's analysechef Michael Jørgensen kan forskellen mellem søjlerne dog ikke forklare forskellen mellem den offentlige og private sektor:

"Man kunne på baggrund af tallene måske godt tro, at den store forskel mellem privat og offentligt ansatte skyldes, at ansatte i den private sektor primært indbetaler til frivillige ordninger i søjle 3, mens de offentligt ansatte primært indbetaler til obligatoriske arbejdsmarkedspensioner i søjle 2, men det er ikke tilfældet. Både i den offentlige og private sektor, gik godt 92 pct. af indbetalingerne i 2017 til en arbejdsmarkedspension i søjle 2. Så den store forskel mellem det offentlige og private kan ikke forklares med større frihed i søjle 3."

Der ser ud til at være en tendens til, at større valgfrihed i højere grad får folk til at vælge ratepensioner og kapitalpensioner. Der kan der være flere gode grun-

de til. Ratepensionen giver en større fleksibilitet i udbetalingsperiodens længde, idet en ratepension kan udbetales mellem 10 og 30 år. Desuden går resten af ratepensionen til boet, hvis man dør, før man har fået hele sin opsparing udbetalt. Omvendt risikerer man med en ratepension at løbe tør for pension i den sidste del af alderdommen.

Sammenhæng mellem uddannelsesniveau og andelen der indbetales til en livrente

Opgøres lønmodtagernes indbetalinger til livrenter opdelt efter uddannelsesniveau og sektor, så ser det ud som i tabel 1.

Opdelingen efter uddannelsesniveau og hvilken sektor man er ansat i viser stort set det samme mønster, som den overordnede opdeling, hvor andelen der indbetales til livrenter, er omkring dobbelt så stor i den offentlige sektor som i den private sektor. Forholdet imellem den offentlige sektor ift. den private sektor, er lavest blandt grundskole uddannede (faktor 1,7) og størst blandt kort, videregående uddannede (KVU) (faktor 2,6).

Analysen giver ifølge Jørgen Søndergaard, forskningsleder emeritus hos VIVE, tidligere medlem af Velfærdskommissionen og formand for Arbejdsmarkedskommissionen, anledning til nogle betyninger:

"Den store andel af ratepensioner frem for livsvarig pension i den private sektor er bekymrende af to grunde. For det første vil de fleste pensionister leve betydeligt længere end de typiske 10 år, som ratepensioner udbetales over. De vil opleve en betydelig nedgang i levestandard, når det indtræffer. De vil ganske vist få ret til øgede offentlige ydelser, som vil dække en del af deres indkomsttab, men det er netop årsagen til den anden bekymring, fordi det vil medføre en betydelig forringelse af de offentlige finanser, som fremtidige generationer kommer til at betale for i form af højere skatter, endnu højere pensionsalder eller ringere offentlig service. Den stigende udbredelse af ratepensioner på bekostning af livsvarige pensioner er derfor ensbetydende med, at mange i det skjulte bidrager til at efterlade en regning i børneværelset. Det bør samfundet sætte en stopper for. Velfærdskommissionen anbefalede i 2006

Tabel 1 - Andelen af indbetalingerne der går til livsvarige pensioner opdelt efter uddannelsesniveau - 18-64-årige lønmodtagere i 2017

	Alle lønmodtagere	Lønmodtagere private sektor	Lønmodtagere offentlige sektor
Alle	51	37	75
Uddannelsesniveau			
Grundskole	49	42	72
Gymnasial, erhv. fagl. og adgangsgivende	47	36	75
KVU	41	29	76
MVU og bachelor	58	37	71
LVU, Phd. og forsker	62	41	86

Note: I opgørelsen indgår kun primære lønmodtagere med en årlig lønindkomst på mere end 25.000 kr., som indbetalte til en arbejdsmarkedspension (søjle 2) og/eller en individuel ordning (søjle 3). Dermed indgår indbetalinger til den livsvarige opsparing i ATP, som alle lønmodtagere indbetaler til, ikke. Indbetalinger til alderspension er i opgørelsen blevet bruttoficeret med en bundskat på 38 pct.

Kilde: ATP's beregninger, 2018, på data fra Danmarks Statistik.

et loft over skattefradrag for indbetalinger på ratepensioner, så disse højest kan udgøre 30 pct. af de samlede fradragsberettigede pensionsindbetalinger, mens mindst 70 pct. skal være til livsvarige pensioner. Alternativt skal man hæve mindstelængden på udbetalingsperioden fra 10 til 15 år på ratepensioner.

Når det er sagt, kan et vist element af ratepensioner i en samlet pensionsopsparring bidrage til en øget fleksibilitet, så den enkelte bedre kan planlægge sin økonomi i pensionisttilværelsen. Men rigtig mange undervurderer, hvor gamle de vil blive og regner givetvis ikke med, at de kommer til at leve de sidste måske mange år af deres liv på den minimumsindkomst, som folkepension plus ATP udgør”, slutter Jørgen Søndergaard.

Livrenter, ratepensioner og kapitalpension/aldersopsparinger

Livrente – En livrente er en pension, man får udbetalt, så længe man lever. Der er intet loft over indbetalingerne, og man kan fradrage indbetalingerne helt op i topskatten. Pensionen beskattes ved udbetalingen, og udbetalingen modregnes i offentlige ydelser, hvis udbetalingen overstiger et vist niveau.

Ratepension – En ratepension er en pension, man kan få udbetalt i rater i en periode på mellem 10 og 30 år. Man kan maksimalt indbetale 57.200 kr. (2020-kroner) ekskl. AM-bidrag årligt med fradrag, og man kan fradrage indbetalingerne helt op i topskatten. Pensionen beskattes ved udbetalingen, og udbetalingen modregnes i offentlige ydelser, hvis udbetalingen overstiger et vist niveau.

Kapitalpension – En kapitalpension er en pension, man får udbetalt som en engangsydelse. Siden 2013 har man ikke kunnet få fradrag for indbetaling til en kapitalpension, og fradraget var da kun gældende i bundskatten. Pensionen beskattes ved udbetalingen med en afgift (på 40 pct.), og udbetalingen modregnes ikke i offentlige ydelser.

Aldersopsparing – En aldersopsparing er en pension, man får udbetalt som en engangsydelse. Pensionsopsparingen blev oprettet i 2013, og man kunne frem til 2018 indbetale 29.600 kr. (2017-kroner) efter skat om året til pensionen. Pensionen beskattes ved indbetalingen, og udbetalingen modregnes ikke i offentlige ydelser. Fra 2018 kunne man indbetale 5.300 kr. årligt (2020-kroner) ekskl. AM-bidrag til en aldersopsparing indtil 5 år før folkepensionsalderen, og de sidste 5 år kan man årligt indbetale 50.200 (2020-kroner) ekskl. AM-bidrag.

Sådan er der regnet

I analysen er andelen en person indbetaler til en livsvarig pension (inklusive indbetalinger til tjenestemandsoordningen) blevet holdt op imod de samlede indbetalinger til arbejdsmarkedspensioner og individuelle ordninger. Indbetalinger til ATP Livslang Pension indgår ikke, da alle lønmodtagere indbetaler det samme til ATP, og ATP-pensionen i udgangspunktet altid udbetales livslangt.

Analysen er lavet for primære lønmodtagere i alderen 18-64 år i 2017, som havde en lønindkomst på minimum 25.000 kr., og som indbetalte til en søjle 2 eller 3 ordning (inkl. beregnede tjenestemandsoordninger). 13 pct. af de primære lønmodtagere indbetalte ikke til en søjle 2 eller 3 ordning og indgår derfor ikke i analysen.